

Ibn al-Dzsauzí: „Az ördög tévútra vezetése”

(*Talbísz Iblísz*)

1. Miként vezeti tévútra az ördög a szúfikat az öltözködés terén

A szerző szerint a szúfik képmutatóak és kapzsiak, ez megmutatkozik az öltözködésük terén is. Például a szúfi egy három és fél dirhamot érő köpönyeget visel, de valójában egy öt dirhamot érő öltözékre fáj a foga. A posztó viselés nem az alázatosság szimbóluma, hanem a gőgé. Emellett a hagyományok tanúsága szerint a szúfik öltözéke újítás.

A misztikusok haszonlesők és ennek a bizonyítéka egy al-Nádir ibn **Sámilra** visszamenő **hadísz**. Az utóbbi meg akarta venni egy szúfi testét elfedő köpenyét, de az elutasította mondván: „Ha a halász eladja a hálóját, mivel fog halat?” Ez alapján világos, hogy a szúfit az öltözéke segíti hozzá az megélhetéséhez, s nem az erkölcsi tisztasága miatt viseli azt.

Az iszlám jeles alakjai, mint **Haszan al-Baszrí** vagy **Málik ibn Anasz**, **Amad ibn Hanbal** szép ruhákat viseltek, ha házon kívül jártak, míg otthonaikban sokszor rongyos holmikban voltak. Igyekeztek megtartani az egyensúlyt, se nem túl kopott, se nem túl nagyvilági ruhákat nem hordtak a nyilvánosság előtt, hiszen ezek „gyanús” ruhadaraboknak számítottak a Próféta vélekedése szerint.

Az askétaságot és a szegénységet mutató ruházat az emberekből lenézést vált ki. Olyan mintha a viselője azt sugallná, hogy elégedetlen a helyzetével és panasszal élne Isten felé. Az ilyesmi megvetendő. A Próféta is úgy látta jónak, ha a tehetősek az anyagi helyzetüknek megfelelően öltözködnek, és megszólta a tisztátalan ruhában és hajviselettel megmutakozó embereket. **Ali ibn Abí Tálib** is helytelenítette, ha valaki nem a rangjának megfelelően öltözködött.

Az iszlámban elrendelt, hogy a közjó érdekében kell cselekedni Isten tetszésére, de a szép ruhák viselése nem jelenti azt, hogy az illető felvág helyzetével, a lélek nem minden vágya kifogásolt, és nem minden megjelenés helytelenített. Csak abban az esetben tilos, ha a Törvény tiltja azt vagy, mert vallásilag képmutató cselekvés, ha azért öltözködik valaki szolidan, hogy alázatosnak látsszék, de nem szívéből teszi azt. A gőgös emberek nem léphetnek be a Paradicsomba, de aki szeret csinosan kinézni, mert örömét leli benne, az tegye azt, amihez kedve van, nincs kivetnivaló ebben. A rátartóság a törvény figyelmen kívül hagyását és mások lenézését jelenti. A Próféta is megigazította a szakállát és a haját egy vödör víz tükreben, amikor a társaihoz ment, mert Isten maga is gyönyörű és szereti a szépet.

Néhány szúfi is szép ruhát hordott, és gyöngy rózsafüzére volt, mint pl. **Abú l-Abbász ibn Atá**. De ez is túlzás, mert az istenes embereknek közepszerű ruhát javallott hordaniuk. Mindez azt mutatja, hogy a sátán játszik a szúfikkal az öltözködésben megfigyelhető végleteiket tapasztalva.

Egyes misztikusok szokása volt, hogy eltépték a ruháikat eksztatikus állapotukban vagy, hogy ezzel az alázatosságukat bizonyítsák, így a jó minőségű darabokat is tönkre téve. Ez viszont tilalmas, mert a Próféta tiltotta bárminemű vagyon ésszerűtlen elherdálását. Például **Abú l-Haszan al-Darrá al-Bagdádí**, Rayy városába érkezésekor be akarta bugyolálni a lábát. Kapott valakitől egy nemes anyagból készült törülközőt, amit aztán kétfelé tépett, és befedte vele a lábát pedig ha eladta volna, az hasznosabb lett volna. Elmondása szerint azért tette ezt,

mert nem akart a szúfi szokásokhoz hűtlen lenni, pedig ezáltal szembe ment az iszlám törvényével.

Egyes szúfik túl rövid ruhákat hordtak, de ez is tilalmas. Másoknak csak egy öltözkük volt, mert megvetik a földi javakat, ez nem kifogásolt, de helyesebb, ha birtokolnak egy másik ruhát is a pénteki imákra és az ünnepekre.

2. A szúfik eltévelyedése az étkezés és az ivás terén

Sok szúfira volt jellemző az önmegtartóztatás az étkezés terén. Egyesek megvontak maguktól minden finom falatot, mert a Próféta is arra intette őket, mondván: „Tagadjátok meg magatoktól a finomságokat, mert a sátán azokon keresztül jut be a testetekbe.”

Ezért egyesek csak meleg vizet ittak, akadt olyan, aki elásta a vízzel teli hordót, hogy az átmelegedjen a földben. Mások nem ittak vizet, hosszú ideig.

Abú Tálib al-Makkí az ételadagok csökkentésének a fontosságát hangoztatta, mert szerinte az éhség csökkenti a véráramlást a szívben, ami kifehéredik, és fényessé válik. A szívről leolvad a zsír, ellágyul, s ez az ellágyulás a spirituális megtapasztalás kulcsa.

Abú Abdalláh Muhammad ibn Alí at-Tirmidzí a „Lélek megfegyvelése” című könyvében a böjt kapcsán azt írta, hogy annak két hónapig kellene tartania, ami alatt tartózkodni kell az örömforrásoktól, a társas tevékenységektől, még a könyvektől is, azért hogy a lélek megteljen bánattal. De **at-Tirmidzí** vélelme nem állja meg a helyét, és alaptalan érveken nyugszik, mert mégis mi haszna a két hónapos böjtnek, miért kell tartózkodni a megengedettől, a könyvek olvasásától.

Mindez túlzás, mely a lelket nagyon megterheli. Az embernek nem kellene vetélkednie az állatokkal a szalmaevésben. Az éhező még imádkozni sem tud megfelelően, mert annyira legyengül a szervezete, hogy állni sem képes a lábán. Ez hiba, az evést vallásos cselekvésnek lehet tekinteni, ami segít a rituális tevékenységek végrehajtásában. Ha valaki már csak guggolva tud imádkozni, az azt jelenti, hogy nem tud megfelelően eleget tenni a vallásos kötelességének. A Próféta is arra intett, hogyha valaki gyengének érzi magát **ramadán** idején, szakítsa meg a böjtölést, mert ha az éhezésből kifolyólag meghal, akkor a pokolra jut.

Azok, akik tartózkodnak az állatok legyilkolásától, s csak akkor esznek húst, ha az állat természetes módon pusztult el, a bráhminok hagyományát követik, akik tiltják az állatok leölését. De az igaz Isten bölcsőbb ennél, és nem tiltotta meg az állatok levágását, mert a hús megtölti a testet erővel. A Próféta is fogyasztott húst, mivel a test az ember hátasa, amit ha nem kezelnek megfelelően, nem fogja a lovasát célba juttatni.

Abú Hámid al-Gazálí mondta: „Ha egy ember azzal táplálkozik, amit szeret, akkor a szíve megkeményedik, és majd nem akar meghalni. De ha megfosztja a lelkét a vágyaitól, és megtagadja az örömeiket, akkor menekülni akar majd ebből a világból.”

Ez azonban felveti a kérdést, hogy miért is akarja bárki kínozni a testét, hisz Isten is a népe életét megkönnyíteni akarta, nem megnehezíteni. Az embernek nincs joga kínozni önmagát, mint ahogy büntetni sem, ha valaki megtorolja önmagán a bűnét, az nem számít.

A böjt csak akkor dicséretes, ha az mértékletes keretek közt történik. A Próféta is vitt magával ételt és innivalót, amikor kivándorolt, és az árnyékban pihent meg, ha elfáradt, vagyis távol állt tőle önmaga kínzása.

A Próféta a mértéktartás híve volt minden téren, erre utal az a hagyomány is, amelyben **Uszmán** ibn Ma'zún beszél Mohameddel arról, hogy milyen aszketikus gyakorlatoknak akar hódolni:

Uszmán: - Az a vágyam, hogy a világtól elvonulva éljek a hegyekben.

Próféta: - Lassan a testtel! A világtól elvonulás a közösségemben a mecsetben ülést, és az imaidő elérkeztére várást jelenti.

Uszmán: - Az is a vágyam, hogy elajándékozzam az összes vagyonom.

Próféta: - Lassan a testtel! A mindennapi adakozás, az ön- és családfenntartás, a jóság kinyilvánítása, szegények, árvák segítése hasznosabb ennél.

Uszmán: - Az is egy vágyam, hogy ne egyek többé húst.

Próféta: - Lassan a testtel! Én szeretem a húst, és ha lehetőségem van rá, azt eszek. Ha Istentől azt kérném, hogy minden nap lásson el velem, megtenné.

Uszmán: - Egyik vágyam, hogy ne érintsek többé parfümöt.

Próféta: - Lassan a testtel! Gábiel arra utasított, hogy minden másnap használjak parfümöt, és péntekenként ez elkerülhetetlen. **Uszmán**, ne utasítsd el a gyakorlatomat, mert aki elveti a hagyományom, és bűnbánat nélkül hal meg, annak az angyalok elvonják majd a tekintetét a forrásom felől.”

3. Miként vezeti tévútra az ördög a szúfikát a zene terén

A szerző vélekedése szerint az éneklés hallgatása elvonja a figyelmet a vallási kötelességektől, Istentől, és az érzéki örömeik, a szexualitás felé vezérli a szívet, ami az egymásnak ismeretlen egyének találkozásában csúcsosodik ki. Vagyis a zene erkölcstelenséghez vezet, és a legnagyobb élvezeti forrás a lélek számára, amely ráadásul gerjeszti az egyéb élvezetekre való hajlamot. Ahogy a hagyomány mondja: „Az éneklés az erkölcstelenség bűbája”.

Az éneklés megítélésekor annak természetéből kell kiindulni. Sok mindent éneklésként tartanak számon, például a zarándoklat közben mondott verses recitációt, amely közben olykor a dobra is rávernek. Ez megengedett, érzelmi ráhatás szempontjából semleges tevékenység, amely nem háborgatja a nyugalma senkinek. Hasonló a helyzet a harcosokkal szemben, akik ódákat mondanak támadáskor, hogy magukat bátorítsák. Ugyanez érvényes a párbajozókra is, ha egymás ellen vívnak. A tevehajcsárok sem vétnek, ha a mekkai úton ódákat adnak elő, amelyek ösztönzőleg hatnak a tevésre és az emberekre, mert az ilyesmi nem elegendő a mentális egyensúly megzavarásához. as-Sáfi'í is úgy vélte, hogy nincs kivetnivaló a tevehajcsárok és a beduinok recitációjának a hallgatásában.

Az aszketák által előadott úgynevezett aszketikus ódák is elfogadottak, amelyek a másvilágra emlékeztetik a hallgatókat, mert nem kavargatják fel a lelket, és a dobhasználat is szolid formát ölt a szavalásuk során. De a professzionális gyászolók által előadott gyásznépeket tilalmasnak tartották tekintve hogy a lelket elszomorítják, és könnyekre képesek fakasztani. A professzionális énekesek művészete is kifogásolt, ha nőkről, borról és más érzelmeket felkavaró, szenvedélyt kiváltó dologról énekelnek. Az érzelmi töltettel rendelkező versekhez különböző dallamot és hangszeres kíséretet kapcsolnak.

Ahmad ibn Hanbal idejében az éneklés az aszketikus ódák recitálásában merült ki. Véleménye szerint az éneklés kétszínűséghez vezet, és újítás, ezért tilalmas. Az énekesek vagy

táncosok tanúvallomását értéktelennek tartotta. Málik ibn Anasz az éneklést a gonosztevők tevékenységének vélte, ezért megtiltotta a hallgatásával együtt. Az énekelni tudó rablányt selejtesnek gondolta, akit szerinte vissza kell adni az eladójának. Ami Abú Hanífát illeti, ő is helytelenítette az éneklést, és annak a hallgatását bűnösnek ítélte. as-Sáfi'í is elítélte az éneklés gyakorlatát, amely szerinte az örültek időtöltése, s aki rendszeresen hallgat zenét, az hiteltelen ember, akinek nem számít a tanúvallomása sem a bíróságon. A főbb madzhabok vezetői leminősítették az éneklés gyakorlatát, vagyis a konszenzus értelmében az éneklés érdemtelen tevékenység, s aki ettől eltérő véleményen van, az pogányként fog meghalni, és a pokolra jut.

Egy hagyomány szerint a Próféta is tiltotta az énekesnők adásvételét, és az énekes, hangszeres előadásokat, amelyek a borivászattal társulnak, mert ezek a muszlim közösség enyészetéhez vezetnek. Az éneklés ártalmas, mert elbódítja, érzelmessé teszi a férfiakat, és tönkreteszi az ítélőképességüket. Olyan viselkedést vált ki belőlük, ami az alkohol ittas állapotban levőket jellemzi. Rázzák a fejüket, tapsolnak, dobolnak a lábukkal, ilyesmit a gyenge intellektusú emberek művelnek.

De amikor a Próféta Medinába érkezett, recitációval fogadták őt, amit olykor dobbal kísértek, ez elfogadott gyakorlatnak minősült. Egy hagyomány szerint **āisa** két doboló rabszolgány és a Próféta társaságában volt, amikor Abú Bakr látogatóba érkezett. Abú Bakr leszidta a két lányt, amiért azok doboltak, de a Próféta leintette őt, mondván ünnep van, amikor elfogadott az ilyesfajta szórakozás. Ezt a hagyományt mindkét **szahíh** hagyománygyűjtemény megőrizte. De a Próféta engedékenységet azzal magyarázzák, hogy az ünnepre való tekintettel mutatkozott elfogadóbbnak, és mert **āisa** nagyon fiatal volt akkoriban. Később, amikor felnőtt, és tudást szerzett, a zenehallgatás terén már rá is szigorúbb előírások vonatkoztak.

4. Miként vezeti tévútra az ördög a szúfikat az érzelmek terén

Az érzelemkifejezés terén előforduló túlkapásokhoz tartozik a tapsolás, a füttyülés, ami eufóriát okoz, és az egyént az önkontroll határainak az átlépésére sarkallja. Vannak akik, amikor izgatottak táncolnak, s erre a Koránból kerestek igazolást az Ajjúbnak címzett versben "a lábaiddal ösztönözz" kijelentésre alapozva. De a szerző szerint ez az érv gyenge, mert nem a jókedvének a fokozásáért kapta az isteni parancsot, hanem azért, hogy vizet fakasszon.

Egyes szúfik szerint Mohamed kedvtelésből nézte az abesszíniaiak táncát, ami alátámasztja, hogy az megengedett tevékenység. De ez cáfolható, mert ők csak ugráltak, ami a járás egy formája, és semmi köze sincs a tánchoz. A lábbal dobogás nem egyenlő a táncsal, mert az utóbbi az élvezet kedvéért történik. S a Koránban is meg van írva (31:17) „Ne járj ujjongva!”

A szúfik azonban nem lábbal dobognak, se nem ugrálnak, ők táncolnak, és közben túlzásokba esnek. Táncba viszik egymást, levetik a ruháikat, akár szét is tépik azokat, az elhajított ruhadarabokat pedig eladományozzák. A misztikusok azzal érvelnek, hogy mindez transz állapotban történik, ami mentesíti őket a viselkedésbeli korlátok alól. De ez szembe megy a törvénnyel, hisz tiltott a tulajdon rongálása, emellett ha valaki tudatánál van, amikor leveti és eldobja a ruháját, akkor törvénytelen dolgot követ el. Ha pedig öntudatlan állapotban van, akkor nincs joga elajándékozni a ruhaneműjét, s másnak sincs joga birtokba venni a holmiját, még akkor sem, ha célzottan valakihez odadobta azt.

A szúfi **Abú Abdalláh al-Takrítí** egyszer egy zenés összejöveten elfelejtette, hogy nem illő cipőben táncolni, ezért levetette azt, majd vezeklésként a feledékenység miatt eltépte a sálját, és ledobta, amit az ott egybegyűltek tovább szaggattak és szétosztottak egymás között. Mindezt megengedettnek tartják, mert az eltépett és elosztogatott darabok még használhatók. Például **al-Gazálí** szerint a négyzet alakú részek alkalmasak ruhák vagy imaszőnyeg foltozására, és így nem vesznek kárba. De a törvény az általános hasznosság elve szerint nem támogatja a javak értékének a csorbítását.

A szerző szerint a szúfik újítók, akik a szunnára való tekintet nélkül éltek életüket, hitehagyottak, akik rászolgáltak arra, hogy támadják őket.

5. Miként vezeti tévútra az ördög a szúfik jelentős hányadát a fiatalokkal való kapcsolatuk terén

A szúfik távolságtartónak mutatkoztak az idegen nők felé, a házassággal kapcsolatban pedig elutasítók voltak. De a fiatalokkal szemben nyitottak maradtak, mert az ördög feléjük irányította a hajlamaikat. A szerző hétféle kategóriába sorolta a szúfikat a fiatalokkal való kapcsolatuk terén. Közülük a legrosszabb, aki csak tettet, hogy szúfi, és az immanenciában hisz, aminek értelmében az Isten kiválasztott bizonyos testeket, melyeket isteni attribútumokkal ruházott fel. Mások szerint Isten a gyönyörű fiúkban öltött testet. Egyes szúfik azt állítják, hogy találkoztak Isten különböző emberi megtestesülésével, például egy fekete rabszolgafiúban vélték őt látni.

A dekadens szúfik másik csoportját alkotják azok, akik erkölcstelen szándékból öltik magukra a misztikusok öltözékét. A harmadik csoportba tartozó egyének nem látnak kivetnivalót a szép arcok megcsodálásában. **Ibn Táhir al-Maqdísí** egy könyvet is írt a fiatal fiúk bámulásának megengedhetőségéről. De az állandó figyelés sejteti, hogy szenvedélyes vágy áll mögötte, s gyanakvással kell arra tekinteni, aki huzamosabb ideig rajta felejt a tekintetét a fiatal fiúkon. **Ahmad al-Gazálí** is elragadtatással szemlélte a fiatal fiúkat, és nem is próbálta leplezni a vonzalmát irántuk. Amikor egy üzenetet kapott, amiben az állt: „Szerelmes vagy a török rabszolgádba”, válaszként arcon csókolta a fiút.

A negyedik csoport tagjai azok, akik azt állítják, hogy nem szenvedéllyel tekintenek rájuk, hanem csak szemlélik őket bármely szándék nélkül. A szerző szerint ez abszurd, mert az emberi természet egységes, nem léteznek kivételek. Az isteni törvény értelmében nincs különbség az emberek között, a Koránban is benne foglaltatik, hogy a hívőnek tartózkodóan kell viselkednie, és le kell sütnie a tekintetét. A bámulás csak akkor elfogadott, ha az mentes a sóvárgástól, és nem vált ki nemi gerjedelmet. Ezért nem jelölt ki Isten egy nőt sem a bírói, imavezetői, apostoli posztra, mert a nők csábítók, érzéki vágyat ébresztenek, ami sérti az égi törvényt. S az ördög csalta kelepécebe azt, aki azt állítja, hogy azért méricskél szép arcokat, mert az az épülésére szolgál.

Az ötödik csoportba azok tartoznak, akik kapcsolatba kerülnek fiatal fiúkkal, de megálljt parancsolnak az erkölcstelen vágyaiknak abban a hitben, hogy ezzel őrizkednek a bűnös dolgoktól, figyelmen kívül hagyva azt, hogy a fiatal fiúkkal való társas érintkezésük és a méricskélésük is tilalmas, hiszen a szívüket Isten szeretete kellene, hogy kitöltse, de ők a bűnbeesés ellen küzdenek idejük nagy részében. Mindez a tudatlanságukból fakad, mert Isten

előírta a tekintet leszegésének a kötelességét, amely megóvná őket a lelkük beszennyezésétől. Vannak olyanok, akik igyekeznek uralni a késztetésüket, de idővel elgyengülnek, és ezért lemondanak az adott fiú társaságáról, hogy az alacsonyabb rangú vágyaik beteljesülésének gátat szabjanak. Néhányan megbánják, hogy megbámulták a fiút, és sírásban törnek ki. Van, akit betegség sújt, mert annyira hevesen kötődik vágyának tárgyához. Ez történt Abdalláh ibn Múszával is, aki egyike volt a legrangosabb misztikusoknak. Meglátott egy szép fiút, aki olyannyira a rögeszméjévé vált, hogy teljesen lesoványodott. Csak akkor javult az állapota, amikor a fiú rendszeres látogatójává vált.

Egyesek bűnre is vetemedtek hajlamuk folytán. Például egy magas rangú Fárszból való szúfi, aki leugrott a tetőről bűnbánatában, ezzel örök kárhozatra ítélve magát a pokolban.

Akadnak olyanok is, akik a szeretettől való elválásuk miatt érzett fájdalmukban kioltották annak az életét.

A hatodik csoportba azok tartoznak, akik nem keresik a fiatal fiúk társaságát, de a szúfi rendbe belépő fiatalok végül mégis kísértésbe hozzák őket. A hetedik csoport tagjai tisztában vannak vele, hogy nem megengedett a fiatal fiúkkal kapcsolatba kerülni és rájuk nézni, de mégsem tudják megállni, hogy rájuk tekintsenek.

A Próféta is tudta, hogy mekkora kísértést hordoznak magukban a fiatal fiúk, és a muszlimokat az elkerülésükre intette: „Ne tartózkodj a királyi sarjak társaságában, mert a lélek jobban sóvárog utánuk a virágzó hajadonoknál.”

Éppen ezért a Mohamed a jóképű fiatalokat mindig maga mögé ültette.

Szuffyán al-Szaurí is meg volt győződve arról, hogy a szép ifjak nagy veszélyt jelentenek a közösségre:” Minden nővel látok egy démont, de a fiúkkal tíznél is többet.”

6. Miként vezeti tévútra az ördög a szúfikat az orvosság elutasítása terén

A jogtudósok véleménye értelmében nincs kivetnivaló az orvosságok alkalmazásában. A Próféta sem zárkózott el a használatuktól, amikor a zarándoklaton valaki a szemét fájlalta, megengedte, hogy aloéval kúrálja azt. Mindez bizonyítja, hogy a szúfik tévednek abban, hogy elutasítják a testi tünetek orvosi kezelését, mert úgy vélik, hogy Isten rendelkezik az egészség, betegség felett, és az ő kezében van a gyógyulás is.

De Isten minden szükségre küldött megoldást is, az éhség legyőzésére megteremtette az evést, s ehhez hasonlóan betegség sem létezik gyógymód nélkül a halált leszámítva.

7. Miként vezeti tévútra az ördög a szúfikat a pénteki ima, és a magányba elvonulás terén

A megelőző korok mintaértékű alakjainak példája értelmében nincs kivetnivaló az elzárkózásban, ha az elmélkedés, tanulmányok, istenimádat céljából történik, és nem jelent akadályt a vallási kötelességek végrehajtásában. De ha távol tartja a hívőt a pénteki és közösségi imákon való részvételtől, a betegek meglátogatásától, a temetéseken való megjelenéstől és egyéb vallási feladatoknak az elvégzésétől, akkor az elkülönülésben ördögi erők hatása érvényesül. A gonosz sok szúfit tévútra vitt, vannak olyanok, akik a hegyekben húzódnak el a

szerezetekhez hasonlóan, kivonva magukat a pénteki imák, a tudós összejövetelek alól. Sokan remetelakokban élnek, felhagyva a mecsetbe járással, pénzkereséssel, idejüket mihaszna módon töltik. De az Isten útján való rendíthetetlen haladás, állhatatosság többet ér az égi adományokkal való kiegyezésnél, a kényelemre törekvésnél, és a hatvan napig tartó imánál.

8. Miként vezet tévútra az ördög a szúfikat a megalázkodás, a fejük lelógatása és a tekintélyük fenntartása terén

A szúfikra általánosan jellemző, hogy lehajtott fejjel járnak, alázatosan viselkednek, ennek az az oka, hogy félelem lakozik a lelkükben, bár igyekeznek palástolni a szorongásaikat. Például Muhammad ibn Sirfín napközben mindig nevetett, este pedig sírt. Ez képmutató viselkedésre vall. Vannak olyanok, akik csak tettetik az alázatot és a sírást, hogy az aszkéták sajtáságos viselkedését mutassák. Mások nem merik a fejüket az ég felé emelni, pedig ez nem bizonyítja erényességüket, hiszen a Próféta gyakran tekintett az ég felé, mert az isteni jelek forrása.

Ez mutatja, hogy az ördög távol marad a tudással rendelkezőtől, míg a tudatlannal folytonosan játszadozik. Umar ibn al-**Hattáb** sem szerette a képmutatást, és óva intette a fejét lógató ifjút a színleléstől, sőt mellkason vágta azt, aki álságosan sóhajtózott a jelenlétében. Umar példaértékűnek számított e tekintetben, határozottan járt, és jól hallhatóan beszélt igazhívó módjára.

9. Miként vezet tévútra az ördög a szúfikat a cölibátus terén

A házasság a jogtudósok vélekedése szerint kötelező, abban az esetben, ha erkölcstelenség veszélye áll fent, egyébként pedig követendő hagyomány. Abú Hanífa és Ahmad ibn Hanbal szerint elsődleges kötelesség, hiszen a gyermeknemzést szolgálja. Ahogy a Próféta is mondta: „Házasodj és sokasodj! A házasodás az én szunnám, s aki nem követi a hagyományom, az nem tartozik hozzám.”

Mohamed tizennégyszer nősült, és elátkozta a cölibátust, azokat, akik azt állítják, hogy sosem fognak megőszülni, a vénlányokat, azokat, akik nem akarnak férjhez menni, a nőies férfiakat, és a férfias nőket, akik a másik nemet utánozzák.

Aki nem a Próféta szunnáját követi, az tévúton jár. Ahmad ibn Hanbal is úgy látta, hogy a cölibátusnak nincs helye az iszlámban. Ha nem lenne házasság, nem lennének támadások, sem zarándoklat, sem számtalan más dolog. Az ördög sok szúfit megtévesztett, a korai szúfik nőtlenek maradtak a hitükre hivatkozva, mert úgy vélték, hogy egy feleség csak elvonná a figyelmüket az isteni kötelességeiktől. Vannak, akik azzal érvelnek, hogy a házasság sokba kerül, és pénzt keresni bonyolult. Vagyis szívesebben merülnek bele a tétlenségbe, de a Próféta mondása szerint: „Azon dinárok közül, amit Isten útján elköltesz, amit egy rabszolga felszabadítására fordítasz, amit alamizsnaként adsz, amit a családotra költesz, a leghasznosabban felhasznált az, amit a családotra szentelsz.”

Vannak, akik azzal érvelnek, hogy a házasság az egyént a világi dolgokhoz köti, és a feleség mellett túlzott megnyugvást talál, ami által a gondolataik elterelődnek Istenről. De ez

badarság, hiszen Isten éppen azért hozta létre a nőt a férfiből, hogy társa legyen, akiben megnyugvásra, szerelemre, megértésre lel.

10. Miként vezeti tévútra az ördög a szúfikat az utazás és a vándorlás során

Az ördög csalárdsága folytán sok szúfi vándorútra kélt kimondott úti cél nélkül, nem a tudás keresése miatt, egyedül, élelem nélkül azt állítva, hogy Istenre hagyatkoznak vállalásukban. Az ilyen személy sok kötelességének nem tesz eleget, annak ellenére, hogy abban a hitben van, hogy Isten parancsait követi, valójában engedetlen és a Próféta szunnájának ellentmondva cselekszik. A céltalan egyedüli vándorlást Mohamed tiltotta, mondván: „Egy lovas démon, két lovas démon, három lovas már valódi lovas.” Vagyis többségben van az erő.

Ahmad ibn Hanbal is úgy vélte, hogy a vándorlásnak nincs helye az iszlámban, sem a prófétáknak, sem a szenteknek nem volt szokása. Vannak olyanok, akik utazással töltik az életüket, de a Próféta vélelme szerint az utazás önkínzás, és az élet elvesztegetése.

Sokan a szúfik közül arra vetemedtek, hogy táplálék nélkül léptek be a sivatagba Istenben való töretlen bizalmukban. De ennek nincs racionális alapja, mert Isten az ember kezébe adta a felelősséget a testi épségének a megóvását illetően, és arra kötelezte, hogy vigyen magával ellátmányt. Vigyáznia kell önmagára, s nem szabad abszurd vállalásokba kezdenie, amivel kockára teszi az életét. A Próféta is ellátta a társait élelemmel zarándoklat előtt, mert fatális hibának tartotta a táplálék nélküli kiszolgáltatottságot.

Ahmad ibn Hanbal azt tanácsolta a nincstelennek, hogy a birtokában levő egy dirhemből vegyen egy kosarat, és addig kolduljon, amíg háromszáz dirhemet összegyűjt, s csak aztán menjen zarándoklatra, amikor már gondoskodott az ellátásának költségéről.

11. Miként vezeti tévútra az ördög a szúfikat az utazásukból való visszatérésüket követően

A szúfik amikor belépnek a mecsetbe az utazásukról való visszatérésük után, először megmosakszanak, és csak utána teszik tiszteletüket a sejknél. De ez újítás, mert a szunna szerint az üdvözlés előbbre valóbb a rituális tisztálkodásnál.

A gyakorlataik közé tartozik, hogy masszázsból részesítik az esti utazásából érkezőt annak a fáradsága miatt arra hivatkozva, hogy a Próféta is alkalmanként megmasszírozta magát, mert fájt a háta. De arról a hagyományok nem szólnak, hogy mikor került sor ezekre a masszírozásokra.

Az újításaik közé tartozik, hogy gitáros zenével, énekes, táncos mulatsággal fogadják azt, aki vándorútról megérkezik. E gyakorlatukban arra a hagyományra hivatkoznak, melyben egy qurajsita lány esküt tett, hogyha a Próféta épségben visszatér az utazásáról tamburinos zenével fogja köszönteni **āisa** házában. A Próféta érkezésekor megengedte, hogy az esküjének eleget tegyen. De nem lehet párhuzamot vonni e hagyomány és a szúfik szokása között, mert az előbbi egy eskü beteljesítéseként történt és a tamburin használata elfogadott, de az éneklés, a tánc nem.

12. Miként vezeti tévútra az ördög a szúfikat elhalálozás esetén

Az ördög megtévesztése figyelhető meg a szúfik azon meggyőződésében, hogy nem szabad megsíratni az elhunytat, mert az arra utal, hogy valaki letért a tudással rendelkezők helyes útjáról. Ennek azonban nincs semmi valóság alapja, mert a Próféta is a megkönnyezte a fia halálát. Nincs elrendelve, hogy nem lehet könnyekkel meggyászolni a halottat, hisz az ember érzelmekkel teli.

A szúfik másik érdemtelen gyakorlatai közül való, hogy ünnepséget rendeznek, ha valaki meghal, amelyen énekelnek, táncolnak, játszanak, azon elgondolás szerint, hogy megünneplik azt, hogy az elhunyt az Úr birodalmába lépett. De ez egy téveszme, mert nem tudni, hogy az elhalálozott megbocsátást nyert-e, és valóban a mennybe jutott-e. Lehetséges, hogy a pokolra jutása felett örvendeznek. A táncos zenés mulatozás pedig önmagában ellentmond a helyes viselkedésformának mert ha az elhunyt bocsánatot nyert is, a vigasság akkor sem a megfelelő módja az Isten iránt érzett hála kinyilvánításának.

A másik tévhit ennek kapcsán az, hogy a gyászoló családtól várják el, hogy vendégséget rendezzen a fájdalma idején, amikor épp fordítva kellene, hogy történjen, őket kellene étellel ellátni a számukra gondokkal teli időszakban. S ezt egy prófétai hagyomány is alátámasztja.

13. Miként vezeti tévútra az ördög a szúfikat a könyvek elégetése, a vízbe hajítása és a tudás keresésének a feladását illetően

Egyes szúfik az ördögi káprázat folytán elégették a könyveiket, mert úgy hiszik, hogy az élet célja kizárólag a munka. Így volt ez **Ahmad ibn Alí al-Hawarí**-val is, aki harminc évig gyűjtötte a hagyományokat, majd miután úgy érezte, hogy elérte a tudásbeli képességeinek a maximumát, a könyveit a vízbe vetette, mondván azok eljuttatták őt Istenhez, és már nincs szüksége rájuk ezek után. **Músa ibn Hárún** is hasonlóan járt el. Amikor befejezte egy kéziratának felolvasását, a Tigrisbe hajította azt, mert a másokkal való megismertetése után számára hasznavehetetlenné vált.

De a könyvek elherdálása tiltott dolog, mely szembe megy azok rendeltetésével. Ezt bizonyítja, hogy a Korán és a hagyományok is írásba foglaltak, mert a pontos memorizálásuk lehetetlen lenne. Ezt már a Próféta is jól tudta, és amikor kinyilatkoztatás érkezett hozzá, lediktálta azt egy írónak, aki pálmaágakra, kövekre jegyezte fel. Majd **Abū Bakr** könyvbe gyűjtötte a szentírást, **Uszmán ibn Affán** pedig másolatokat is készített róla, hogy így óvja meg az enyészettől. A hagyományok lejegyzése is azért történt, mert a memória csalóka. **Ahmad ibn Hanbal** is inkább a könyvekre hagyatkozott, ha recitálnia kellett.

A könyvek elégetését azok tartalma szerint kell értékelni. Ha azok hazugságokra épülnek, nincs kivetnivaló az elpusztításukban. De ha az igazság és a hazugság keveredik bennük, akkor az elégetésük kifogásolható, mert helyénvaló ismereteket is tartalmaznak. S ha a tartalmuk igaz, akkor törvényt sért a megsemmisítésük, mert tudást és értéket testesítenek meg. A könyvek a tudás tárházai, és a belőlük való tanulás a legőszintébb áhítatos cselekvés. Emellett az elért spirituális megvilágosodás nem örök, a szív nem képes az örök megtisztulásra, ezért szükség van az igaz tudást megőrző könyvekre, amelyekhez igazolásért fordulni lehet. Továbbá az

elégetésük pazarlás, és helyesebb volna azoknak adni őket, akik még nem érték el a tudás legmagasabb szintjére, és a hasznukra válhatnak.

14. Miként vezeti tévútra az ördög a szúfikat a tudásról alkotott nézeteik terén

Mivel a misztikusok a tanításaiknak megfelelően az aszkéta életmódnak szentelték magukat, és elfordultak a tanulástól, érthetetlen, hogy jönnek ahhoz, hogy a Korán, a hagyományok, a jogtudomány kérdéseiben bölcsekedjenek, hiszen nyilvánvalóan nem rendelkeznek autentikus ismeretekkel, és a saját céljuknak megfelelően interpretálják a vallási szövegeket. Pedig a Próféta is kijelentette, hogy aki a saját kénye-kedve szerint beszél a Koránról, az biztos lehet benne, hogy a Pokolra jut.

Vannak köztük olyanok is, akik Istent csalfának tartják. Egy hagyomány szerint a szíriai sejkék egy csoportja gyűlést tartott éjszaka, és a szerelemről kezdtek el beszélni. Köztük volt Amr ibn **Uszmán al-Makkí**, aki az udvaron egy darab pergament talált, amelyen az állt: „Cselszövő, cselszövő és ti mind azt állítjátok, hogy szeretitek őt.”

Megmutatta ezt az üzenetet a társainak, amit azok az Istentől érkező válaszként értelmeztek. Ez egy lehetetlen történet, érthetetlen, hogy gondolhatták, hogy a cetli Istentől származik, valószínűbb, hogy az ördög hullajtotta el azt. A cselszövő kifejezés Isten esetében nem jelenthet mást, mint a cselszövésért való elégtételvételt, ami jogos, de általános értelemben Isten semmi esetre sem csalárd és alattomos. Egy Ruwajm nevű szúfi is hasonló ostobaságot hangoztatott, amikor azt állította, hogy Isten a tudásával palástolja a fortélyait, az isteni jóssággal a csalásait, a csodáival pedig a büntetéseit. **Abú Jazíd** szerint mivel Isten az Éden felügyelője, a balsors forrása is ezáltal. A szerző szerint ez egy szégyentelen kijelentés, mely bemocskolja a Paradicsom fogalmát.

Aztán ott van **as-Siblí** esete, aki nem mondta ki, hogy „Nincs Isten csak az egy Isten”, hanem csak Istenként utalt a Mindenhatóra, mert a hitvallás tagadó formájú, ami számára azt sugallta, hogy nincs Isten. Igazoló formula pedig nem létezik.

Ez megint a törvénynek való ellentmondás, mert a Próféta is ezt a mondást ismételte az imáikor, és nagy égi jutalmat ígért azoknak, akik ezt a formulát használják. **as-Siblí**-hez több más hagyomány is kapcsolódik, az egyik azt ismerteti, amikor **as-Siblí** egy közfürdőben volt, ahol egy meztelen fiút látott, és rá szólt, hogy öltözzön fel. A fiú azt felelte:

„Hallgass, te örült! Ha a helyes úton jársz, akkor csak a helyeset látod, ha a helytelenen, akkor csak a hamisat, mert az igazság az igazsággal, a hamisság, a hamissággal jár együtt.”

Ezzel arra utalt, hogy **as-Siblí** tévúton jár, mert rossz az, aki rosszra gondol.

Egy **Abú Hámid** nevű szúfi szintén bakot lőtt, mert megtagadta az Istenhez fohászkodást, amikor egy fiú eltűnt. Azt gondolta, hogy a gyerekek az Isten akaratából vesztett nyoma, és az Úrral nehezebb szembe menni, mint a fiú elvesztésébe beletörödni. Pedig az imádkozás és kérés nem jelenti azt, hogy valaki helyteleníti Isten akaratát.

15. Miként vezeti tévútra az ördög a szúfikat a tetteik terén

A szúfik tetteit változatos módon tudta manipulálni az ördög. Például egy Abú Dzsaafar al-Karanbí nevezetű szúfi tisztálkodás gyanánt ruhástól fürdött meg a folyóban az éjszaka folyamán, aztán büszkélkedett a tetteivel, hogy mások elismerését kivívja, pedig tette nem volt más, mint önkínzás, amibe bele is halhatott volna. Az Úr tiltja az ilyesmit.

A szúfik ehhez hasonló ostoba vállalásokat tettek, hogy a hitüket és az akaratukat próbára tegyék. Például egyikük felbérelt egy másikat, hogy az nyilvánosan sértegesse, és így önmérsékletet tanuljon. Másikuk úgy gyógyult ki a fősvénységből, hogy eladta minden vagyonát és a tengerbe vetette az összes pénzét, pedig azt ésszerűbben is felhasználhatta volna. Aztán szól egy hagyomány Ahmad ibn Alí al-Hawarí-ról és Abú Szulajmán-ról, akik szövetséget kötöttek, amelynek értelmében al-Hawarí-nak teljesítenie kellett Abú Szulajmán minden parancsát. Abú Szulajmán arra kérte al-Hawarí-t, hogy üljön be a sütőbe, hogy megvizsgálja, elég forró-e. al-Hawarí ezt meg is tette, és sértetlen maradt.

Ez a történet valószínűtlen, egy hasonló hagyomány kapcsán ismert, hogy a Próféta nem támogatta az ilyen akciót, s hozzáfűzte, hogy a szófogadásnak az ésszerűség határain belül kell maradnia.

Ibn Uqajl bírálta a szúfikat puhány életmódjuk miatt, amiért azok semmittevésel, hasztalanul mulatják el az időt, nem tesznek semmit azért, hogy pénzt keressenek, csak dorbézolnak, énekelnek, táncolnak, az állatokhoz hasonlóan hizlalják magukat. A mecseteket elkerülik, a nők és fiatalok gondolatait megmérgezik. A feleségeket elcsábítják, és házasságokat tesznek tönkre. Ételet és pénzt fogadnak el elnyomóktól, rablóktól és más értelmetlen emberektől. Sosem hagynak el egy házat sem, ahova meghívást kaptak anélkül, hogy egy újabb meghívást ki ne erőszakoltak volna az ott élőktől. A bottal táncolást vallásos cselekvésnek tartják, és úgy hiszik, hogy a tevehajcsárok muzsikája alatt mondott imáik garantáltan választ nyernek. Alárendelik magukat a sejkjeiknek akik ha valami helytelen vagy gyanús dolgot tesznek, akkor sem élnek kifogással ellenük. Persze a sejkek is korlátozások nélkül élnek, ha megcsókolnak egy fiatal fiút, akkor azt szerető kedvesség címén teszik, ha egy idegen nővel tartózkodnak, akkor azt a lányuknak mondják, aki szintén a misztikus rend tagja.

Az igazhívó sejkek között nincs olyan, aki hasonló magatartást tanúsított volna, még Abú Bakr is mértéktartóan viselkedett, és meghagyta, hogyha úgy látják, hogy letért volna a helyes útról, vezessék vissza rá.

A misztikusok neveket alkottak, mint például a Valóság, vagy a Törvénykezés. De ez helytelen, mert a törvénykezés csak az Istentől való és az emberiség érdekét szolgálja. A valóság pedig nem több számukra azon álságos gondolatoknál, amit a démonok a fejükbe ültettek, és a tudásuk a halottól származik. Az igaz tudás viszont az Élőtől ered, aki sosem hal meg, és csak az isteni törvénynek létezik valósága.

A misztikusok gyűlölik a jogtudósokat és a hagyományozókat, ami ateizmusra vall, hiszen azok a korlátozó rendelkezéseikkel csak meg akarják kímélni a népet attól, hogy hibákba essenek.

A szúfik, mivel a bor tilalmas, hasist használnak, a tiltott éneklést meghallásnak nevezik, a mézes-mázás szavaik mögött nincs semmi valóságtartalom csak a vallási törvény meggyalázása. Ibn Uqajl parazitáknak és elpuhultnak tartotta őket, mert kihátrálnak a vallási közösségből, hogy ne kelljen a szigorú vallási rendelkezéseknek eleget tenniük. Ők egy feslett

erkölcsű népség, akik rombolóan hatnak a vallási szabályokra. Többnyire isteni üzenetekről beszélnek, kifogással élnek a Próféta kijelentéseivel kapcsolatban, a képzelőerő fontosságát hangsúlyozzák mindenekfelett.

Ahogy Isten mondja: „A démonok ösztönzik a társaikat.” S ez nyilvánvaló a szúfik esetében is, akik az ördög befolyása alá kerültek, és balfogásaikkal egymást vezetik félre.